

Dommeblondjesmop is uit

Door toegenomen globalisering wordt kantoorhumor steeds meer politiek correct

Yteke de Jong
Amstelveen

Goeiemogel. Sommigen kunnen het niet meer horen, anderen liggen meteen onder de tafel als hun collega hen op deze manier's ochtends begroet. Het is een voorbeeld van kantoorhumor, die werknemers aanspreekt in vrijwel alle sectoren van het bedrijfsleven. Reclames en tv-series zijn dankbare bronnen voor kantoorhumor. Iedereen kent ze, dus kan er gezamenlijk vrolijk om gelachen worden bij het koffieapparaat. Dat maakt het gezellig en zorgt voor een gezamenlijke binding gedurende de tijd die noodgedwongen met collega's doorgebracht moet worden. Ziedaar het nut en effect van kantoorhumor.

'De kantoorhumor is trendgevoelig', zegt trendwachter Adijedj Bakas. Hij verzorgt in de schouwburg in Amstelveen samen met cartoonist Bastiaan Geleijnse en cabaretier Rob Urgert een workshop 'humor' voor relaties van de uitzendorganisatie Content.

De zaal ligt telkens plat, omdat de entertainers hun verhoor vermaken met veel fragmenten van televisie of internet. Iedereen had in de jaren zeventig op de eigen werkvloer een Mr Humphries of Mrs Slocombe', zo refereert Bakas in zijn betoog naar de populaire warenhuiscomedy 'Are you Being Served?'. 'Later wees iedereen zijn eigen juffrouw Jannie aan.'

Urgert en Geleijnse laten hun gehoor zien dat een plaatje van

Kuud Lubbers met een plaatje van een autowrak niet grappig is, maar dat een afbeelding van de oud-premier wel degelijk grappig — 'alleen dan', zegt Geleijnse — is in combinatie met een plaatje van een dame met een kort rokje. Het gaat dus om het verbinden van twee zaken die ogenschijnlijk niets met elkaar te maken hebben, maar door bijvoorbeeld actualiteit weer grappig worden, zo vertellen ze. Humor ontstaat door verrassing, een slachtoffer en emotie samen te voegen.

Maar blijft het lachen op de werkvloer van de toekomst? Bakas vertelt dat niemand meer kan aankomen met een dommeblondjesmop. 'Je hoort ze ook nauwelijks meer. Dat komt doordat de vrouwen het heft in eigen hand hebben genomen en grappen terugmaken over domme blonde mannen. Daarnaast worden feminiene eigenschappen steeds belangrijker

David Brent, de manager in de kantoorhumorserie *The Office*, bezondigt zich voortdurend aan kantoorhumor.

Foto

binnen bedrijven, dus dan wordt het moeilijk om ermee te spotten.' Vrouwenmoppen worden eigenlijk alleen nog maar openlijk gebe-

zigt op werkvloeren die uitsluitend door mannen worden bevolkt. 'In andere bedrijven sturen mannen die moppen nog steeds naar elkaar, maar via mail of sms', zegt Bakas.

Multicultimoppen worden minder gewaardeerd en zeker niet meer openlijk geuit in bedrijven. 'Dat merk ik ook bij deze bijeenkomsten', zegt Bakas. 'Als er iemand met een hoofdhoek in de zaal zit, durven mensen minder hard te lachen om bijvoorbeeld de profeet Mohammed-cartoon die ik laat zien.' Hij laat aan zijn gehoor de cartoon zien waar de Profeet in de hemel fundamentalisten die zelfmoord hebben gepleegd, zegt te stoppen, omdat de maagden op zijn. 'Moslims uit India of Iran vinden dat zelf heel grappig, want daar werd de Profeet in geschriften gewoon afgebeeld. Multicultigrappen kunnen weer wel als de moslim of Surinamer er zelf

mee komt.' Volgens Bakas blijven de multicultigrappen wel. 'Ze gaan ondergronds, via de mail of sms.'

'Humor wordt door de toegenomen globalisering meer politiek correct', legt Bakas uit. 'De Belgenmop verdwijnt bijvoorbeeld. Ieder land kent zijn eigen Belgenmop, die dan natuurlijk anders heet. Die grap verdwijnt omdat er nu een Belg in het team zit. Dan kun je die grap niet meer maken.'

Kantoorhumor Do's-and-don'ts

- De dommeblondjesmop kan echt niet meer
- Multicultigrappen kunnen alleen als de betrokken minderheid er zelf mee komt
- Belgenmoppen verdwijnen
- Als u internationaal werkt: geen grappen over de baas, beperk u tot zelfspot of dokter-verpleegstergrap

Omdat de meningen over wat grappig is, over de wereld uiteenlopen, moeten werknemers internationaal oppassen bij het maken van een grap. 'Dan kom je toch uit op zelfspot of een grapje over de collega. En er blijft altijd een markt voor dokter-verpleegster- en stewardess-pilootmoppen', lacht de trendwatcher. Het blijft in internationaal gezelschap oppassen met grappen over de baas. Op de Nederlandse werkvloer wordt veel lol gemaakt, omdat we hier een korte afstand tot de bazen kennen in vergelijking tot Frankrijk en Duitsland. 'Daar is meer hiërarchie, en durven werknemers geen grap over de baas te maken. Dat beperkt zich tot anonieme graffiti op de wc.' Ook moet er in internationaal gezelschap voor worden opgepast om humorgedrag te kopiëren. 'Geestig proberen te zijn zonder de nuance van de cultuur te kennen, is dodelijk', zo weet Bakas.

Veel kantoorhumor wordt ten koste van iemand gemaakt, soms om iemand al dan niet bewust uit te sluiten. Vaak hebben nieuwko-

mers daarmee te maken. In dat geval fungeert de grap als initiatie, waarbij de nieuwkomer als ware wordt ontvraagd.

Maar waar ligt de grens met juten? Bakas zegt dat dat moeilijk is. 'Een agent met een Marokka achtergrond zei mij eens dat hij keer op een dag te horen kreeg hij zijn neef heeft gearresteerd. collega's hebben niet door dat de zoveelste zijn die die g maakt. In die situatie kun je beste teruggrappen, want meer kun je er niet tegen doen

Managers kunnen daar wel rol bij spelen, om werknemers de orde te roepen. Maar c schuilt ook weer een gevaar want van een slachtoffer- of w diertol zijn de meeste ook niet ter geworden op de werkvloer.

Soms is humor ook een sm middel. Mensen bij de Nederlandse Bank weten dat ze het bij sident Wellink goed doen al met een grap uit de comedy 'Nanny aankomen', vertelt Bakas. 'Wellink kijkt die serie melijk iedere dag.'